

**Opinia o programie nauczania
wiedzy o społeczeństwie dla szkoły branżowej I stopnia
autorstwa Joanny Niszczyńskiej i Stanisława Zajęcy**

Model absolwenta szkoły branżowej, dla którego najważniejsza jest nauka zawodu, stawia przed nauczycielami przedmiotów humanistycznych, a szczególnie wiedzy o społeczeństwie, ogromne wyzwania. Refleksja nad korzystaniem z przysługujących praw, wykonywaniem obowiązków wobec społeczeństwa, a zatem bycie świadomym obywatelem, należy jednak do podstawowych kompetencji każdego mieszkańca Polski. Podstawa programowa z wiedzy o społeczeństwie jest więc ważna nie tylko z perspektywy szkolnej, ale i życiowej każdego, i być może dlatego jest bardzo uszczegółowiona. Niestety na realizację tak drobiazgowych zagadnień przewidziano zaledwie jedną godzinę w tygodniu, czyli łącznie 30 godzin.

Kierując się takimi oczekiwaniami wobec tego przedmiotu, program nauczania wiedzy o społeczeństwie Joanny Niszczyńskiej i Stanisława Zajęcy spełnił wszelkie wymagania, jakie Ministerstwo Edukacji i Nauki oraz teoretycy stawiają przed autorskimi programami nauczania. Warto zaznaczyć, że program obojga autorów jest częścią szerszego opracowania zatytułowanego *Przewodnik metodyczny*, złożonego z kilku rozdziałów, m.in. podstawy programowej, planu wynikowego, krzyżówek jako formy utrwalania wiedzy, propozycji testów sprawdzających (wraz kluczem odpowiedzi). Każdy nauczyciel, który dotrze do takiego opracowania, całą potrzebną do nauczania wiedzy o społeczeństwie dokumentację, będzie miał w jednym miejscu.

Joanna Niszczyńska i Stanisław Zajac, opracowując program nauczania, zaproponowali 23 tematy, pozostawili zatem każdemu nauczycielowi do dowolnego wykorzystania 7 lekcji, które można przeznaczyć na: powtórzenia, aktualne problemy dotyczące życia społecznego czy modyfikacje, które w szkole branżowej I stopnia często wynikają nie tylko z planu „życia szkoły”, ale głównie z konieczności dopasowania planu zajęć do harmonogramu praktyk uczniów.

Autorom opiniowanego programu udało się pogrupować materiał nauczania, tak aby nie ominąć żadnego zalecenia Podstawy programowej a jednocześnie, zgodnie z najlepszym doświadczeniem, przesunąć realizację niektórych treści, np. proces legislacyjny zgodnie z logiką z działu trzeciego (prawnego) do działu pierwszego (dotyczącego ustroju RP), gdyż proces legislacyjny wiąże się z funkcjonowaniem władz RP oraz procedurami demokratycznymi.

Materiał nauczania podzielono na 4 główne działy:

I. Kto i jak sprawuje władzę w Polsce?

II. Jakie mamy prawa?

III. Jak odnaleźć się w systemie prawnym?

IV. Dlaczego polityka publiczna jest ważna?

W dziale pierwszym *Kto i jak sprawuje władzę w Polsce?* znajduje się 8 tematów:

1. Podstawy ustrojowe Polski
2. Formy demokracji bezpośredniej
3. Zasady prawa wyborczego
4. Władze ustrojowe w RP
5. Władze wykonawcze w RP
6. Rzeczpospolita samorządowa
7. Organizacja wymiaru sprawiedliwości
8. Na straży ustanowionych praw.

W dziale drugim *Jakie mamy prawa?* występują 4 tematy:

9. Nasze prawa i obowiązki
10. Ochrona naszych praw
11. Europejski system praw człowieka i obywatela
12. Przykłady łamania praw człowieka.

W dziale trzecim *Jak odnaleźć się w systemie prawnym?* zawarto 7 tematów:

13. Podstawy systemu prawa w Polsce
14. Rodzaje prawa i pomoc prawna
15. Główne dziedziny prawa cywilnego
16. W kręgu prawa rodzinnego
17. Postępowanie cywilne
18. Prawo karne
19. Prawo administracyjne.

Dział czwarty *Dlaczego polityka publiczna jest ważna?* rozpisano na 4 tematy:

20. Ubezpieczenia społeczne
21. Służba zdrowia
22. Bezrobocie i wykluczenie społeczne
23. Uczyć się w szkole i poza szkołą.

Do prezentowanego programu ta sama spółka autorska przygotowała także podręcznik pt. *Wiedza o społeczeństwie*, który ściśle odpowiada układowi treści zaprezentowanemu w programie nauczania.

Walorem programu Joanny Niszczyńskiej i Stanisława Zajęca są krzyżówki, dopasowane do wybranych tematów. Stosowane w praktyce szkolnej są bardzo lubiane przez uczniów. Mogą być wykorzystane – w ramach podsumowania zajęć – zarówno w pracy indywidualnej, jak i zespołowej. Taki sposób rekapitulacji pierwotnej pozwoli nauczycielowi łatwo rozpoznać, co należy jeszcze raz wyjaśnić uczniom. Obudowa dydaktyczna w postaci testów także ułatwi pracę nauczycielom.

Poprzez takie rozłożenie materiału nauczania autorzy skutecznie realizują stworzenie modelu absolwenta szkoły branżowej, który będzie: gotowy do aktywnego uczestnictwa w życiu rodziny, kręgu rówieśniczego, szkoły, lokalnej społeczności oraz państwa. Będzie: przeciwdziałał negatywnym zjawiskom w życiu społecznym, rozważnie korzystał z różnych źródeł informacji, wykazywał zainteresowanie problemami politycznymi i prawnymi, a przede wszystkim przestrzegał obowiązujących norm prawnych i społecznych oraz wykazywał gotowość do korzystania z przysługujących mu praw.

Program do nauczania wiedzy o społeczeństwie dla szkoły branżowej I stopnia autorstwa Joanny Niszczyńskiej i Stanisława Zajęca pozwoli skutecznie kształtować postawy obywatelskie i propagować powszechnie uznane wartości.

Maria Jadczyk

Toruń, 17 maja 2021 r.